

Op zichzelf was het een indrukwekkend gesprek met Griet Op de Beeck, maandag bij De Wereld Draait Door. Griet Op de Beeck is een meeslepende spreker, die ons moeiteloos meevoert van de ene naar de andere emotie. Hier vond het ideale televisie-interview plaats. Het duurde bijna een half uur, toch was het zo voorbij en toen het afgelopen was, zaten wij nog na te trillen als bij een trein die te hard tegen een stootblok tot stilstand is gekomen.

Maar was het ook waar wat Griet Op de Beeck ons te vertellen had?

En dan heb ik het natuurlijk niet over haar roman *Het beste wat we hebben*. In een roman mag praktisch alles wanneer het op vermenging van fictie en werkelijkheid aankomt. Harry Mulisch heeft eens gezegd dat hij zich als schrijver gebeurtenissen herinnert die nooit hebben plaatsgevonden. Koket misschien, maar dat is het voorrecht van de schrijver. Het is dus best mogelijk dat *Het beste wat we hebben* een geweldig boek is, in elk geval ga ik het lezen.

Maar was het ook waar wat Griet Op de Beeck vertelde over wat zij in haar jeugd heeft meegemaakt? Zij is door haar vader misbruikt, zo tussen haar vijfde en haar negende. Zelf heeft zij daar geen directe herinnering aan, maar het is haar geopenbaard na intensieve gesprekken met twee therapeuten. Die hebben haar omzichtig geleid naar de conclusie dat het incest moet zijn geweest, waardoor haar leven zo onzegbaar zwaar was. Toen zij aan het eind van de therapie de balans opmaakte, had zij voor zichzelf 107 aanwijzingen geformuleerd die het aannemelijk maken dat zij door haar vader is misbruikt.

Dat hele proces van bewustwording is overigens pas na de dood van haar vader op gang gekomen. Zijn kant van het verhaal zullen wij daarom nooit meer te horen krijgen. Een goede kans dat hij als een gemene incestpleger de geschiedenis in zal gaan.

De hervonden herinnering is een hachelijk terrein, een mijnenveld van emoties. Het in twijfel trekken van de betrouwbaarheid van herinneringen wordt niet zelden opgevat als een motie van wantrouwen en wie onderzoek doet naar dit onderwerp kan rekenen op verwensingen en scheldpartijen. Sceptis over hervonden herinneringen is al zo oud als de psychoanalyse en de psychotherapie. Incest is hier lang niet het enige onderwerp en de kwestie speelt niet alleen bij vrouwen.

Beroemd is het geval van de *Wolvenman*, die volgens zijn analyticus Sigmund Freud een persoonlijkheidsstoornis had omdat hij zijn ouders had zien copuleren. Toen de *Wolvenman*, een Rus van adel, jaren later door een journalist werd opgespoord, bleek het allemaal heel anders te liggen. Van een copulatie-trauma was helemaal geen sprake. Freud had het erbij verzonnen omdat het zo mooi paste in zijn theorie.

Of een trauma en de daarbij behorende verdringingsmechanismen werkelijk aan de basis staan van allerlei persoonlijkheidsstoornissen, daarover bestaat tegenwoordig veel onenigheid.

De psychologen prof. H.F.M. Crombag en prof. H.L.G.J. Merckelbach hebben op dit terrein uitvoerig onderzoek gedaan, hetgeen heeft geresulteerd in het boek *Hervonden herinneringen en andere misverstanden*. Hun bevindingen zijn niet bepaald opbeurend. Vooral reïncarnatietherapeuten en andere koekebakkers blijken er dol op te zijn om bij mensen herinneringen boven te brengen die ze nooit eerder hebben gehad.

Uiteindelijk luidt de conclusie van Crombag en Merckelbach dat hervonden herinneringen zelden kloppen en 'berusten op een misverstand'. Waarmee overigens helemaal niet gezegd is dat incest en seksueel misbruik niet voorkomen, integendeel. Gezegd is alleen dat de hervonden herinnering een volkomen onbetrouwbare methode is om incest en ander misbruik op te sporen. Er zijn al heel wat ongelukken mee gebeurd en destijds is zelfs door de Gezondheidsraad de Werkgroep Fictieve Herinneringen opgericht.

Wat hebben de twee therapeuten van Griet Op de Beeck bereikt? Dat Griet er heilig van overtuigd is dat haar vader haar heeft misbruikt, hoewel zij aan dat misbruik geen concrete herinnering heeft. Wel heeft zij vage, moeilijk onder woorden te brengen gevoelens van onbehagen en afkeer, die zij tot haar vader herleidt. Toen haar vader stierf, had zij moeite zijn hand vast te houden, een kleine gebeurtenis waarin zij de bevestiging vindt voor zijn wangedrag.

De dader is nu aangewezen en dat lucht op, zeker tijdens een openbare coming out op de televisie bij de promotie van een boek. Maar of het tot werkelijke verlichting voert, vraag ik me af. Er is geen echt bewijs en het is toch je vader, die zit in je genen, elke dag. Misschien kan Griet Op de Beeck het werk van de twee therapeuten eens voorleggen aan Crombag en Merckelbach. Het zou mij niet verbazen als hun conclusie voor haar heel wat draaglijker zal zijn.